

Ustawa o dostępności a umowy z NGO

Zwracamy uwagę na nowe obowiązki organizacji pozarządowych realizujących zadania finansowane z udziałem środków publicznych na podstawie umowy zawartej z Gminą Lwówek Śląski wynikające z przepisów ustawy o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zwana dalej ustawą o dostępności, jest systemowym zobowiązaniem podmiotów publicznych do zapewnienia dostępności. Warto zwrócić uwagę, że od dnia 5 września 2021 r. na podstawie ww. ustawy obowiązek uwzględnienia szeroko rozumianej „dostępności” będzie dotyczył także podmiotów inne niż publiczne, w tym także organizacji pozarządowych i innych podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w przypadku, gdy zawierają one umowę z podmiotem publicznym o realizację/powierzenie realizacji zadania/zadań publicznych lub zamówień publicznych.

W związku z powyższym przedstawiamy poniżej odpowiedzi na najbardziej nurtujące pytania:

Czym jest „dostępność”? - Słownik pojęć

1. **DOSTĘPNOŚĆ** - dostępność architektoniczna, cyfrowa oraz informacyjno-komunikacyjna, co najmniej w zakresie określonym przez minimalne wymagania, o których mowa w art. 6 ustawy o dostępności (zapewnienie dostępu do przestrzeni, informacji itp. wolnej od barier dla osób ze szczególnymi potrzebami);
2. **BARIERA** - przeszkoda lub ograniczenie architektoniczne, cyfrowe lub informacyjno-komunikacyjne, które uniemożliwia lub utrudnia osobom ze szczególnymi potrzebami udział w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami;
3. **OSOBA ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI** - osoba, która ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajduje, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami;
4. **UNIWERSALNE PROJEKTOWANIE** - projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania, które nie wyklucza pomocy technicznych dla szczególnych grup osób z niepełnosprawnościami, jeżeli jest to potrzebne;
5. **RACJONALNE USPRAWNIENIE** - konieczne i odpowiednie zmiany i dostosowania, nie nakładające nieproporcjonalnego lub nadmiernego obciążenia, jeśli jest to potrzebne w konkretnym przypadku, w celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami możliwości korzystania z wszelkich praw człowieka i podstawowych wolności oraz ich wykonywania na zasadzie równości z innymi osobami.

Jakie są minimalne wymagania służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności architektonicznej?

Na minimalne wymagania składają się następujące warunki:

1. w przestrzeniach komunikacyjnych budynków nie może być barier poziomych i pionowych;
2. w budynku muszą być zainstalowane urządzenia lub zastosowane środki techniczne i rozwiązania architektoniczne, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń (oprócz pomieszczeń technicznych);
3. należy zapewnić informację (wizualną i dotykową lub głosową) na temat rozkładu pomieszczeń w budynku;
4. należy zapewnić wstęp do budynku osobie korzystającej z psa asystującego;
5. należy zapewnić osobom ze szczególnymi potrzebami możliwość ewakuacji lub ich uratowania w inny sposób.

Jakie przepisy prawa regulują wymagania w zakresie dostępności cyfrowej?

Ustawa z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.

Czy przepisy o dostępności cyfrowej dotyczą wszystkich organizacji pozarządowych?

Nie, dotyczą one podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, prowadzących działalność w sferze zadań publicznych wymienionych w art. 1 pkt 6, 7 lub 10 tej ustawy:

- ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej,
- działalności na rzecz osób niepełnosprawnych,
- działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym,

posiadających strony internetowe lub aplikacje mobilne, lub zarządzających elementami stron internetowych, lub aplikacji mobilnych zamieszczonymi w środowisku umożliwiającym zapewnienie dostępności cyfrowej treści. Jeden z największych mitów dotyczących ustawy odnosi się do konieczności zakładania stron internetowych i aplikacji przez NGO. Ustawa dotyczy wyłącznie podmiotów, które mają lub zamierzają stworzyć strony internetowe.

Jakie są minimalne wymagania dostępności cyfrowej?

Szczegółowe wymagania określają przepisy ustawy o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych. Trzeba w szczególności zadbać o:

- dane kontaktowe oraz link do Biuletynu Informacji Publicznej (o ile organizacja go prowadzi, a wynika to z innych przepisów),
- narzędzia kontaktowe (np. formularze, tłumacz migowy on-line),
- nawigację,
- deklarację dostępności,
- informację dotyczące sytuacji kryzysowej,
- dokumenty urzędowe oraz wzory umów lub wzory innych dokumentów przeznaczonych do zaciągania zobowiązań cywilnoprawnych np. zamieszczony na www regulamin, czy formularz zamówienia).

To jest minimum, z którego nie można zrezygnować.

Czy są wyjątki w stosowaniu ustawy o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych?

Tak, w art. 3 ustawy o dostępności można znaleźć wyłączenia stosowania ustawy, m.in. ustawy nie stosuje się do:

- materiałów archiwalnych – czyli publikowanych przed 23 września 2018 r.,
- transmisji on-line nadawanych na żywo,
- dokumentów, plików i innych treści, które nie są niezbędne do realizacji bieżących zadań,
- treści otrzymanych od innych podmiotów,
- niektóre mapy, dzieła sztuki i zabytki.

Jakie są minimalne wymagania służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej?

1. Obsługa z wykorzystaniem środków wspierających komunikowanie się, o których mowa w art. 3 pkt 5 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się lub przez wykorzystanie zdalnego dostępu online do usługi tłumacza przez strony internetowe i aplikacje.
2. Instalacja urządzeń lub innych środków technicznych do obsługi osób słabosłyszących, w szczególności pętli indukcyjnych, systemów FM lub urządzeń opartych o inne technologie, których celem jest wspomaganie słyszenia.
3. Zapewnienie na stronie internetowej danego podmiotu informacji o zakresie jego działalności - w postaci elektronicznego pliku zawierającego tekst odczytywalny maszynowo, nagrania treści w polskim języku migowym oraz informacji w tekście łatwym do czytania.
4. Zapewnienie, na wniosek osoby ze szczególnymi potrzebami, komunikacji z podmiotem publicznym w formie określonej w tym wniosku.

Czym jest dostęp alternatywny?

W indywidualnym przypadku, jeżeli ze względów technicznych lub prawnych, nie da się zapewnić dostępności osobie ze szczególnymi potrzebami w zakresie minimalnej dostępności architektonicznej, cyfrowej czy informacyjno-komunikacyjnej, należy zapewnić takiej osobie dostęp alternatywny.

Dostęp alternatywny, w zakresie dostępności architektonicznej i informacyjno-komunikacyjnej, polega w szczególności na:

1. zapewnieniu osobie ze szczególnymi potrzebami wsparcia innej osoby lub
2. zapewnieniu wsparcia technicznego osobie ze szczególnymi potrzebami, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii, lub
3. wprowadzeniu takiej organizacji, która umożliwi realizację potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w niezbędnym zakresie dla tych osób.

W przypadku gdy nie jest możliwe zapewnienie dostępności cyfrowej elementu strony internetowej lub aplikacji mobilnej należy zapewnić dostęp alternatywny. Może to być np.: kontakt telefoniczny lub mailowy; dostęp z udziałem tłumacza języka migowego (osobiście lub online); dostarczenie dokumentu w innym formacie (np. elektronicznym).

PODSUMOWANIE:

Mając na uwadze powyższe, organizacja pozarządowa powinna samodzielnie dopilnować przestrzegania przez siebie w/w przepisów prawa. Dodatkowo w umowach zawieranych przez podmioty publiczne (w tym przez Gminę Lwówek Śląski) z tzw. trzecim sektorem po dniu 5 września br. powinny się znaleźć postanowienia określające warunki służące zapewnianiu dostępności w zakresie realizacji tych zadań. Oznacza to, że wszystkie działania realizowane ze środków publicznych, zlecane/powierzane do realizacji NGO powinny być realizowane z uwzględnieniem warunków dostępności, ale warunki te powinny być określone w umowach w sposób adekwatny do zakresu danego zadania (lub ewentualnie zamówienia). Organizacja powinna zapewnić dostępność w tym obszarze i zakresie jakiego dotyczy powierzone/zlecane zadanie w oparciu o stosowne przepisy ustawy warunki te zostaną każdorazowo określone indywidualnie w zależności od proponowanego do realizacji/zlecanego do realizacji zadania publicznego. Składając ofertę w trybie konkursowym lub uproszczonym organizacje pozarządowe powinny jednak mieć na względzie fakt, iż wymagania ustawowe powinny być spełnione.

Przydatne strony:

<https://publicystyka.ngo.pl/prawo-o-dostepnosci-cyfrowej-a-ngo>

<https://publicystyka.ngo.pl/obowiazki-prawne-organizacji-pozarzadowych-w-zakresie-zapewniania-dostepnosci-osobom-z-niepelnosprawnosciami>